

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָא תַּנִּינָן, גִּיּוֹרָא כַּד אַתְגְּזֹר וְעֵייל תַּחוֹת גְּדַפֵּי דְשְׂכִינְתָא, אַקְרִי גַר צֶדֶק וְלֹא יִתִּיר, גַּר צֶדֶק וְדָאִי, זָכִי לְמִיעֵל בְּהֵוּא (ד' ט"ד ע"ב) כְּתָרָא דְצֶדֶק וְאַת אַמְרַת יוֹמָם וְלַיְלָה דְזָכוּ לְתַרוּוִייהוּ.

אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, לֹא דְמִי מָאן דְאַתִּי מְשַׁרְשָׁא קַדִּישָׁא, וּמְגֻזָּעָא דְקִשׁוּט, לְמָאן דְאַתִּי מְגֻזָּעָא בִישָׁא, וּמְשַׁרְשָׁא דְגַעְלֵי בִישִׁין תְּקִיפִין. בִּישְׂרָאֵל כְּתִיב בְּהוּ, (ירמיה ב) וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק כְּלֵה זֶרַע אֲמַת. בְּאוּמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה כְּתִיב (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בָּשָׂר חֲמוּרִים בָּשָׂרָם וְזָרְמַת סוּסִים וְרָמְתָם.

וּמִשׁוּם כֶּף, יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים זֶרַע שֶׁל אֲמַת, גִּזַּע שֶׁהִתְבַּשְׁמוּ בְּהַר סִינִי וּפְסָקָה מֵהֶם כָּל הַזֶּהֱמָה, כָּלָם מִתְבַּשְׂמִים, וְכָלָם נִכְנָסִים בְּבְרִית הַקְּדוּשָׁה שֶׁל יוֹמָם וְלַיְלָה לְהֵיוֹת שְׁלָמִים בְּכָל. אֲבָל בְּאֲמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה קָשָׁה לְהַעֲבִיר מֵהֶם אֶת הַזֶּהֱמָה, וְאֶפְלוּ עַד שֶׁלְּשָׁה דוּרוֹת. וּמִשׁוּם כֶּף שְׁנִינּוּ, טוֹב שְׁבַע עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת וְכוּ', וּמִשׁוּם כֶּף גַּר צֶדֶק וְדָאִי.

שְׂאֵמֶר רַב הַמְּנוּנָא סְבָא, אֲמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, טָרַם שְׁנַמְלוּ שְׁרוּיִים הֵם בְּכִתְרִים תַּחְתּוֹנִים שְׂאֵינָם קְדוּשִׁים, וְרוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. פִּינּוֹן שֶׁהִתְגִּירוּ וְנַמְלוּ, הֵם שׁוֹרִים בְּכִתְרֵי הַקְּדוּשָׁה (שֶׁל הַשְּׂכִינָה) שְׁשׁוֹרָה עַל שְׂאֵר הַכְּתָרִים הַתַּחְתּוֹנִים, וְרוּחַ קְדוּשָׁה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, קְדוּשִׁים בְּנֵי קְדוּשִׁים שֶׁל גְּזַעִים וְשְׂרָשִׁים, וְהִתְבַּשְׁמוּ בְּהַר סִינִי, וְנִכְנָסוּ לְאֲמוֹנָה הַשְּׁלֵמָה הַקְּדוּשָׁה בְּשַׁעַה שְׁנַמְלוּ, הֵם שׁוֹרִים בְּכָל, שְׂכַתוֹב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם תִּיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

וְהָיָה כִּי יַחֲטָא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֻלָּה

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָא תַּנִּינָן, גִּיּוֹרָא כַּד אַתְגְּזֹר וְעֵייל תַּחוֹת גְּדַפֵּי דְשְׂכִינְתָא, אַקְרִי גַר צֶדֶק וְלֹא יִתִּיר, גַּר צֶדֶק וְדָאִי, זָכִי לְמִיעֵל בְּהֵוּא (ד' ט"ד ע"ב) כְּתָרָא דְצֶדֶק וְאַת אַמְרַת יוֹמָם וְלַיְלָה דְזָכוּ לְתַרוּוִייהוּ.

אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶלְעָזָר בְּרִי, לֹא דְמִי מָאן דְאַתִּי מְשַׁרְשָׁא קַדִּישָׁא, וּמְגֻזָּעָא דְקִשׁוּט, לְמָאן דְאַתִּי מְגֻזָּעָא בִישָׁא, וּמְשַׁרְשָׁא דְגַעְלֵי בִישִׁין תְּקִיפִין. בִּישְׂרָאֵל כְּתִיב בְּהוּ, (ירמיה ב) וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק כְּלֵה זֶרַע אֲמַת. בְּאוּמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה כְּתִיב (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בָּשָׂר חֲמוּרִים בָּשָׂרָם וְזָרְמַת סוּסִים וְרָמְתָם.

וּבְגִין כֶּף, יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין זֶרַעָא דְקִשׁוּט, גְּזַעָא דְאַתְבְּסָמוּ בְּטוּרָא דְסִינִי, וְאַתְפְּסֵק מְנִייהוּ כָּל זוֹהֱמָא, כְּלֵהוּ מִתְבַּסְמִין, וְכְלֵהוּ עֵיילֵי בְקִימָא קַדִּישָׁא דִּיוֹמָם וְלַיְלָה, לְמַהוּי שְׁלָמִים בְּכָלָא. אֲבָל בְּאוּמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, קִשְׂיָא לְמַעַבְר מְנִייהוּ זוֹהֱמָא, וְאֶפְילוּ עַד ג' דְרִין. וּבְגִין כֶּף תַּנִּינָן, טוֹב שְׁבַע עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת וְכוּ', וּבְגִין כֶּף גַּר צֶדֶק. וְדָאִי. דְאַמְרַר רַב הַמְּנוּנָא סְבָא, אוּמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, עַד לֹא אַתְגְּזֹרוּ שְׁרִיין בְּכִתְרִין תַּתְּאִין דְלֹא קַדִּישִׁין, וְרוּחַ מְסֻאָבָא שְׂרִיא עֲלֵיהוּ. פִּינּוֹן דְאַתְגִּירוּ וְאַתְגְּזֹרוּ, שְׁרִיין בְּכִתְרָא קַדִּישָׁא (שֶׁל שְׂכִינְתָא) דְשְׂרִיא עַל שְׂאֵר כְּתָרִין תַּתְּאִין, וְרוּחַא קַדִּישָׁא שְׂרִיא עֲלֵיהוּ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, קַדִּישִׁין בְּנֵי קַדִּישִׁין, דְגַזְעִין וְשְׂרָשִׁין, וְאַתְבְּסָמוּ בְּטוּרָא דְסִינִי, וְעָלוּ בְמַהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא קַדִּישָׁא. בְּשַׁעַתָּא דְאַתְגְּזֹר שְׂרִיא בְּכָלָא, דְכְּתִיב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּיְי' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

וְהָיָה כִּי יַחֲטָא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֻלָּה

וְגו'. (ויקרא ה) רַבִּי יוֹסִי אָמַר, (ישעיה נד) כִּי מִי נָחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֶבֶר מִי נָחַ. הָאִי קָרָא קִשְׁיָא, כְּתִיב (בראשית ז) וּמִי הַמְּבֹול הָיוּ עַל הָאָרֶץ. וְכְתִיב (בראשית ט) וְלֹא יִכְרַת כָּל בֶּשֶׁר עוֹד מִמִּי הַמְּבֹול. מִי הַמְּבֹול כְּתִיב, וְלֹא מִי נָחַ, וְהָכָא כְּתִיב כִּי מִי נָחַ זֹאת לִי. זֹאת לִי, הֵם לִי מִיבְעֵי לִיָּהּ.

אֲלֵא הָכִי תֵאנָא, כַּד זָפֵאִין סָגִיאוּ בְעֵלְמָא, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא חֲדֵי וּמִשְׁתַּבַּח בְּהוּ. דְתִגְנִין כַּד שְׂאֲרֵי זָפָאָה בְעֵלְמָא, וְאִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ, כְּבִיכּוֹל אֲטִיל שְׁלָמָא בְעֵלְמָא, וְכָל עֵלְמָא מִתְבָּרְכָא בְגִינְיָהּ, וְאֲטִיל שְׁלָמָא בְּפִמְלִיא שֶׁל מַעְלָה. מִנָּא לָן. דְכְתִיב, (ישעיה כז) אוּ יַחֲזֹק בְּמַעֲזֵי יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי יַעֲשֶׂה לִי. תְרִין שְׁלָמִין אֲמַאי הָכָא. אֲלֵא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי, דְאֲשֵׁרֵי דְכַר וְנוֹקְבָא. שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, דְמִתְבָּרְכָאן אַבְהוֹן.

מָאִי אֵיפָא בִינְיָהּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כַּד מִתְבָּרְכָאן אַבְהוֹן, שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, דְאֶקְדִים שְׁלָמָא כְכֵלָא. וּבְגִין כַּד שְׁלוֹם קָדִים. יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי, מָאִי טַעְמָא לָא אֶקְדִים שְׁלוֹם הָכָא. אֲלֵא בְגִין דִּיתַעֲבַר חוּזָא דְשִׁרְיָא בְנוֹקְבָא בְקַדְמִיתָא, וְיִיתִי דְכוּרָא לְמִשְׁרֵי בְּאַתְרֵיהּ, וּבְגִין כַּד יַעֲשֶׂה אֶקְדִים, וּלְבַתֵּר שְׁלוֹם.

תֵּאנָא בְּזַמְנָא דְזָפָאָה שְׂאֲרֵי בְעֵלְמָא, דִּינִין לָא מִתְעָרִין, וְלֹא שְׁלָטִין בְּעֵלְמָא, מִשּׁוּם דִּהוּא בַר נֶשׁ זָפָאָה הוּא אוֹת בְּעֵלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְעֵי בִיקְרִיָהּ, וְעֵלְמָא מִתְקַיִים בְּגִינְיָהּ.

תִּנְיָא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּזַמְנָא דְבִנְיָ עֵלְמָא אִשְׁתַּכַּחוּ חִיְיָבִין קָמֵי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דִּהוּא זָפָאָה דְאִשְׁתַּכַּח בְּעֵלְמָא, (ע"י) קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אִשְׁתַּעֲי בַּהֲדִיָהּ, בְּגִין דִּיבְעֵי רַחֲמִין

הַגְּזֵלָה וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, (ישעיה נד) כִּי מִי נָחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעֶבֶר מִי נָחַ. הַפְּסוּק הַזֶּה קָשָׁה, כְּתוּב (בראשית ז) וּמִי הַמְּבֹול הָיוּ עַל הָאָרֶץ, וְכְתוּב (שם ט) וְלֹא יִכְרַת כָּל בֶּשֶׁר עוֹד מִמִּי הַמְּבֹול. כְּתוּב מִי הַמְּבֹול, וְלֹא מִי נָחַ, וְכָאן כְּתוּב כִּי מִי נָחַ זֹאת לִי. זֹאת לִי! הֵם לִי הִנֵּה צְרִיף לַהֲיִוֹת!

אֲלֵא כַּד שְׁנִינּוּ, כְּשִׁצְדִיקִים מִתְרַבִּים בְּעוֹלָם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂמַח וּמִשְׁתַּבַּח בְּהֵם. שְׁשִׁנְיָנוּ, כְּשִׁשְׂרוּי צְדִיק בְּעוֹלָם וְנִמְצָא בוֹ, כְּבִיכּוֹל הוּא מְטִיל שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, וְכָל הָעוֹלָם מִתְבָּרְךְ בְּגִלּוֹ, וּמְטִיל שְׁלוֹם בְּפִמְלִיא שֶׁל מַעְלָה. מִנֵּין לָנוּ? שְׁכְּתוּב (ישעיה כז) אוּ יַחֲזֹק בְּמַעֲזֵי יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי יַעֲשֶׂה לִי. שְׁנֵי שְׁלוֹמוֹת כָּאן לָמָּה? אֲלֵא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי - שְׁמִשְׁרָה זָכַר וְנוֹקְבָהּ. שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי - שְׁהָאָבוֹת מִתְבָּרְכִים.

מָה יֵשׁ בִּינְיָהֶם? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּשִׁהָאָבוֹת מִתְבָּרְכִים, שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי, שְׁמִקְדִים שְׁלוֹם כִּפְלַי וּמִשּׁוּם כַּד שְׁלוֹם קוּדָם. יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי, מָה הַטַּעַם לֹא הַקְּדִים כָּאן שְׁלוֹם? אֲלֵא כַּדֵּי שְׁיַעֲבַר הַנְּחָשׁ שְׁשִׂרוּי בְּנוֹקְבָהּ בְּרֵאשׁוֹנָה, וְיִבֵּא הַזָּכַר לְשִׁרְוֹת בְּמִקְוָמוֹ, וּמִשּׁוּם כַּד הַקְּדִים יַעֲשֶׂה, וְאַחַר כַּד שְׁלוֹם.

שְׁנִינּוּ, בְּזַמֵּן שִׁצְדִיק שְׂרוּי בְּעוֹלָם, הַדִּינִים לֹא מִתְעוֹרְרִים וְלֹא שׁוֹלְטִים בְּעוֹלָם, מִשּׁוּם שְׁאוֹתוֹ אִישׁ צְדִיק הוּא אוֹת בְּעוֹלָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בְּכַבּוּדוֹ, וְהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּשִׁבְלֵוֹ.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּזַמֵּן שְׁבִנְיָ הָעוֹלָם נִמְצָאִים רְשָׁעִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אוֹתוֹ הַצְּדִיק שְׁנִמְצָא בְּעוֹלָם, (רוצח) הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִמוֹ, כַּדֵּי